

Fången på Spandau

Av *Anders*

FÖR EN DEL år sedan föregicks en undersökning bland norska studenter där det framkom en närmast chockartad brist på kunskaper i världshistoria av senare datum.

Man hade t.ex. ytterst diffusa begrepp om även om Adolf Hitler var och även om det rörde sig om en efterkrigs generation så borde namnet vara välbekant, speciellt som Norge var ockuperat av Hitler-Tyskland i 5 långa år och där det, mitt i Oslo, finns ett museum från denna tid där man bl.a. kan höra landsförrädaren Vidkun Quislings röst när han i ett ra-

Rudolf Hess — så såg han ut vid Nürnbergrättegången i november 1945.

ställd föreläsare har suttit fängslad sedan den dagen 1941 då han daldade ner i fallskärm i Skottland med några grumliga idéer om att ordna fred med England.

1945 forslades Hess över till krigsforbrytarrättegången i Nürnberg där han dömdes till livstids fängelse och sedan har han alltså suttit på Spandau.

RUDOLF HESS är i dag 82 år och jag förmodar att även om vaktstyrkorna tog ledigt och lämnade alla dörrar vidöppna i den röda tegelkolossen ute i Västberlins utkant så skulle den gamle nazisten knappast komma på idén att rymma.

De västallierade har länge varit beredda att frige Hess men Sovjet vägrar envist och den officiella motiveringen är att den forne nazistpampen icke visat någon ånger men det troliga skälet är att Sovjet vill ha en fot kvar i Västberlin så länge som möjligt — med tanke på Hess ålder kan det dock inte röra sig om någon övermåttad tid.

RUDOLF HESS skulle väl i dag knappast klara ett liv utanför murarna men hans hustru Ilse, som han f.ö. vägrade att ta emot besök av förrän till julen 1969, har ett rum redo för honom om han kommer ut.

Under hela sin fängelsetid — som alltså rör sig om 35 år — har Hess uppträtt ytterst egendomligt och förvirrat.

Långa perioder vägrade han att tala och om hans minnesluckor är äkta eller spelade vet man inte — däremot är hans själsliga ohälsa klarlagt vilket givetvis inte är att förvåna sig över med tanke på hur länge Hess suttit inspärdat.

Hur det var ställt med den själsliga hälsan under glansdagarna kan nog också diskuteras.

SOM PÅFALLANDE många i det nazistiska toppskiktet var Rudolf Hess fallen för viskelpelse och okulta ting.

När sonen Hess föddes 1937

diobudskap uppmanar norska folket att hälsa de tyska truppen som vänner och beskyddare.

TIDEN FÖR nazistyskland och andra världskriget är emellertid så avlägsen att det går för sig att göra rena spex med Hitlermotiv och filmfarsor av typ "Det våras för Hitler".

Därför är det ganska fantastisk att den ende överlevande av toppfigurerna från det forna nazistyskland fortfarande sitter fängslad och som ende intern på Spandau-fängelset i Västberlin bevakas dag och natt av alternerande vaktstyrkor ur segermakterna från 1945.

Rudolf Hess, en gång Hitlers

HOTELL och PENSIONAT GUIDE

för weekend och semester

SE EFTERTEXTEN I DAG!

Nyfiken? Läs! de glada SCARRY böckerna

I ett myllor av roliga och glada bilder försöker Scarry ge svar på sånt de funderar över. Vad gör folk hela dagarna? Vad händer i luften? Vad gör dom i skolan? Detta är böcker spännande som upptäcktsfärder för barn i förskole- och lågstadietiderna.

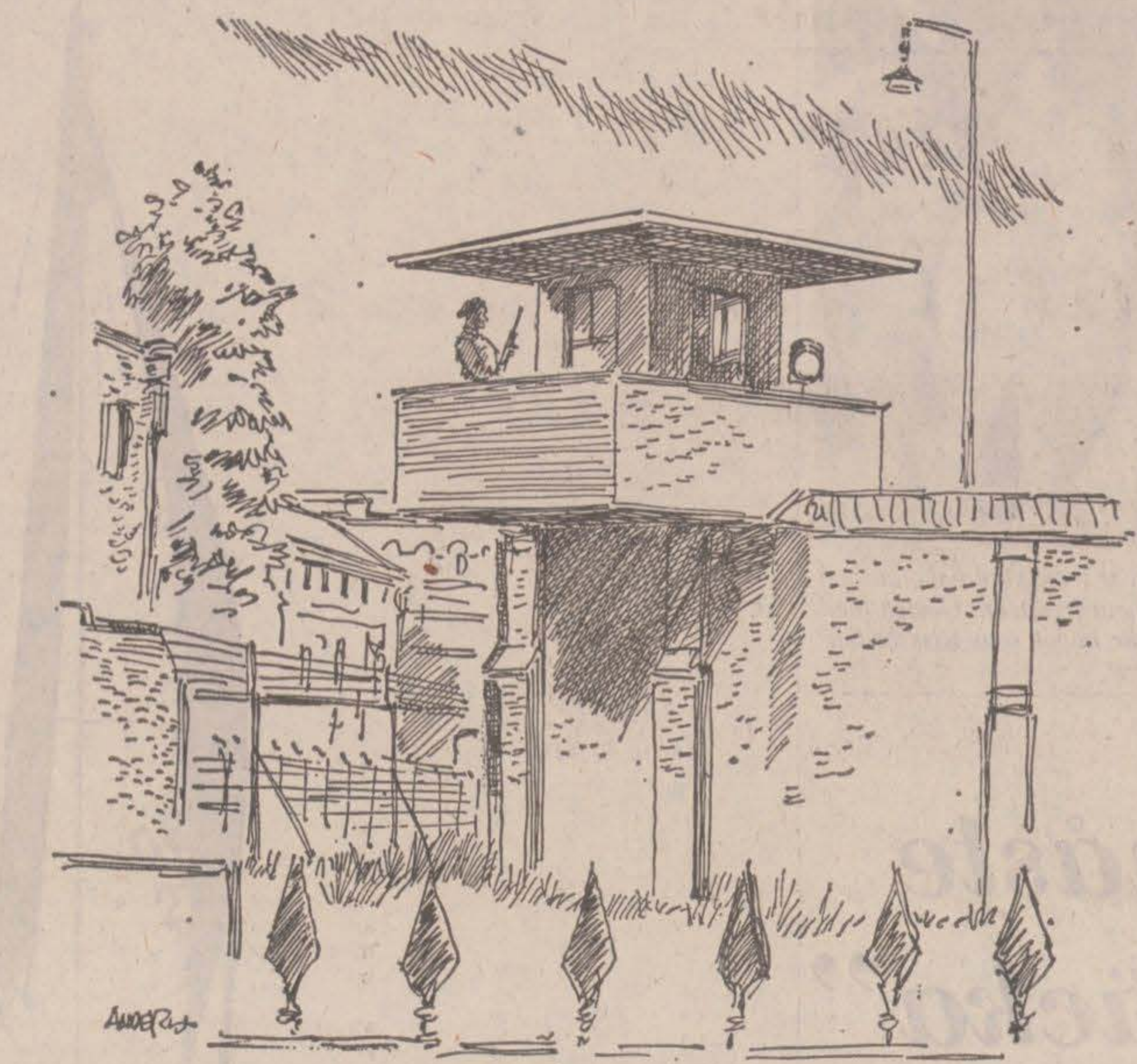
Hämta present!
Bokhandeln delar ut ett måla-kilpa-kilstra-ark så långt lagret räcker.

Rabén & Sjögren

SEMESTER I SCHWEIZ

GENÈVE (Schweiz) SEMESTERPAKET För minst 2 nätter från kr. **39.-** per person och dag

OFFICE DU TOURISME, rue Tour-de-Pile 1, CH-1211 Genève 1, ☎ 28 72 33

fick partiets distriktschefer skicka jord från hela Tyskland som Hess sedan placerade i en bytta under sonens vagg.

Rudolf Hess var en hängiven Hitlerbeundraren som lojalt hade följt ledaren från de tidiga kampåren på 20-talet.

Han satt på Landsbergfängelset tillsammans med Adolf Hitler efter den misslyckade kuppen 1923 och skrev där efter Hitlers diktamen ner nazistibeln "Min kamp".

Hess torde väl vara en av de få, vid sidan av Adolf själv förstås, som läst denna oegnomträngliga bok från pärm till pärm.

Albert Speer, arkitekt och rustningsminister, som satt 20 år på Spandau har i sina memoarer erkänt att han aldrig läst "Min kamp" och detta var han inte ensam om i kretsen kring Hitler.

UTANFÖR muren står ett

stort plakat som hotar med böter om man försöker fotografera exteriören till den byggnad som hyser en enda 82-årig fånge och som kostar västtyska staten över en miljon om året.

Jag kastade ner en hastig skiss, tog skyndsamt en bil till Tegelflygplatsen och följ sedan med Pan American till Hamburg.

Ombord utbröt ett champagneparty med anledning av Pan-Am's 30-årsjubileum på rutten Hamburg—Västberlin.

Intervju för Svenska Dragbradet

— DET ÄR EN storartad roman, säger den berömda jugoslaviska skriftställaren när han stiger in i författarklubbens lokaler. Från dörren slänger han kepsen och sin tidning på bordet framför mig.

— Sitt alldeles still. Bli inte rädd. Känner ni er ilandande? Det kan vara luftombytet. Jag vet ju att ni kommer från Sverige där redan fem av mina romaner finns utgivna.

— Tre, rättar vi. Men mycket försiktigt och avaktande.

— Maria, ropar skriftställaren obejaktat till sekreteraren som sitter bakom ett bord nere vid dörren. Ring på en översättare, kaffe och vinjak, och så min fru.

— En översättare? frågar vi.

— Auktoriserad. Från svenska ambassaden, ropar skriftställaren till Maria som redan letar efter numret till kaffet och vinjaken eller till skriftställarens fru.

— HUR STOR är upplagan, ropar den berömda skriftställaren innan han sjunker ned i fåtöljen mitt emot oss. Var inte rädd. Svenska Bladgadet! Javisst! En utmärkt tidning.

— Kring 160 000, säger vi. Fast förstås mer på söndagarna, skundar vi oss att tillägga när vi ser skriftställarens bekymrade min. Och upplagan stiger. Oupphörligen. För full fart.

— 647 616, säger Maria bakom sitt bord.

— Men avbrut intet skriker skriftställaren. Här pågår en intervju för söndagsnumret. Svenska Dragbradet.

— Vi tar en söndag, säger han förtroligt till oss. En bra en. Men människas, skriv ned det! Intervjun har ju redan börjat! Ur fickan tar vi därför fram en penna och lägger på pappret framför oss. Men skriver gör vi inte.

I DETTA ögonblick far dörren upp. En liten kypare stiger in i rummet, klädd i flottig smokingjacka. På en bricka balanserar han två turkiska kaffe, dricks-

glas och en flaska vinjak. Maria talar i telefon.

— Tre sidor, avgör den berömda jugoslaviska skriftställaren. Ett ferialt tyska tidningar har tagit fyra. Jag har klippen i portföljen.

Kyparen harklar sig med balanserad bricka.

— Att man aldrig får vara ifred! skriker den berömda jugoslaviska skrift-

ställaren och kyparen försvinner förskräckt med brickan ut ur rummet.

— AMBASSADEN hälsar att de kan ge oss numret till en auktoriserad översättare, meddelar Maria med telefonluren i handen.

— Som talar franska, tyska, serbokroatiska och danska, skriker skriftställaren exalterat. Vi kommer att behöva alla språk vi kan få.

— Hon är vacker, viskar han plötsligt till mig bakom handen. Han blinkar menande tre gånger. Jag lider.

— Vem? säger vi.

— Ni kan förstå hur jag lider, viskar den berömda jugoslaviska författaren. Maria. Hon skulle kunna vara en av mina skapelser.

— Någon sådan finns inte, säger Maria bakom bordet. Den där översättaren.

— Vadå, skriker den berömda jugoslaviska skriftställaren. Sa jag inte att ni skulle ringa min fru?!

— JAG FÖRGÅS, stönar skriftställaren och sjunker tillbaka i sin fåtölj. Mina skapelser hemsöker mej.

— Men det är ju utmärkt! skriker han och studsar upp ur fåtöljen. För er intervju! Ni är ju genial! Skriv ned som över-skript — författaren, semikolon, hemsökt av sina skapelser, med stor bokstav. Som överskrift.

— Er fru svarar inte, säger Maria med telefonluren i hand.

— Kenn man då aldrig få vara ifred! vrålar den berömda jugoslaviska skriftställaren. Och tar är vinjaken? Jag har ju beställt! För Guds skull här pågår ju intervju!

RS

vaktparaden

Vid lördagens vaktavlösning spelar Regionmusik i Uppsala under ledning av kapellmästare Helge Lundqvist om sommaren sköna, Calling All workers av Coates samt Adlerflug av Blankenburg. Högvakten ur Livgrenadjärkennet utgår från Sergelarkaden kl. 11:50 och vaktavlösningen sker kl. 12.15.

ENDÅ GIFFRIA kommandia blomrabatten i Helsingborg finns framför Ingvar Johanssons villa på Skogstorpsgatan. Han tensar bort ogräset själv.

— En principiell sak, säger Johansson, jag vill visa att manuell ogräsbekämpning är effektivare, förutom att det är ofarligt för barn och andra.

VARLDSREKORDET i backning av bil har slagits. Österrikaren Heinz Jordan klarade häromdagen konststycket att backa en Volvo 66 drygt 30 mil på tre och en halv timme. Efteråt kändes det skönt att vrida huvudet rätt igen.

VECKANS LÖSEN

Visste ni att kendo är en japansk sport, där man slåss med bambusvärd? Att shinty är ett bollspel med gaeliskt påbrå? Eller att skittles är ett slags kängelspel? Visste ni det, hade ni säkert också reda på att jai alai, som förekom i Lilla ordflåtan 2640 (se lösning i dagens tidning), är en bollsport med baskiska anor, numera mest utövad i USA.

Jai alai eller pelota (som är spanskans ord för boll) påminner om squash så tillvida att spelet går ut på att kasta en boll mot vägarna så välplacerat, att motspelarna inte kan returnera den på det sätt spelets regler föreskriver. I stället för racket använder jaialaispelaren en s.k. cesta, ett avlångt korgliknande kastredskap. Bollen — knappast så stor som en tennisboll men dubbelt så tung — måste fångas i cestan och slungas i väg i en kontinuerlig rörelse. Ur regelboken har vi värdare uppskapat att spelarna bär hjälm och att tre domare, skrudade i smoking (tuxedo) dömer en jaialamatch. De är utrustade med racketer för att skydda sig mot bollarna.

Skulle nu lösarna få en brinnande lust att omväxling mot korsordslösandet fördriva tiden med lite jaialaispel, så låter det sig tyvärr knappast göra i en handvändning, om reglerna för spelokalens beskaften strikt ska följas. Jai alai spelas nämligen i en 54 meter lång hall med tre 12-14 meter höga vägar, varav frontväggen utgörs av granitblock och de två andra och golvet är gjutna i betong. Vi tror inte att någon kommun ens i valider skulle våga anslå medel till en massiv sportanläggning, om den inte samtidigt möjliggjorde kunde fungera som skyddsrum.

Nej, jai alai har säkert inga förutsättningar att bli en

Pelotaspelare (ur "IPC:s Stora Sportlexikon")

svensk paradgren. Men korsordskonstruktören, som hämtar sina nyckelord från de mest oväntade håll, tycker att jai alai är en idealisk sport att utmana lösarna på.

Efter denna information om en märklig idrottsgren återstår att tillfredsställa signaturen "Nyfiken Kristinas" nyfikenhet på ett lösenord i Lilla ordflåtan 2638. Hon frågar hur leghorn, hönsrasen, kan bli en italiensk stad i England. Förklaringen är enkel. Den italienska staden Livorno, varifrån hönsen ursprungligen härstammar, heter på engelska Leghorn! Och så får det bli.

Bertil Geijer

EN BILÄGARE i Sandviken betraktade smopet sin bil härom morgonen. Någon hade stulit en av de bakre sidorutorna...

EN INDONESIAISK gäst på Parisshotellet PLM St Jacques blev något förvånad när han vid incheckningen anmoldades att ställa sig på en väg. I den andra vägskenen lades kartongen med bordeauxviner. Gästen befanns väga 78 kilo vin vilket överlämnades till honom. Efterom han råkat bli hotellets 1 500 000:e gäst.

NORGES ÄLDSTE repsoldat hämtades häromdagen till möte. Det var 105 år gamle Isak Århus i Gaustad som kallades in, inte så mycket för att hålla sig å four med de moderna vapensystemen som för att berättä för sina yngre kolleger om exercisen i forna tider.

Söndagens KYRK BUSS TUR

30 maj

Ångsö slottskyrka

Kl. 09.00 Avfärd från Operan med buss.

Kl. 11.00 Högmesse i Ångsö slottskyrka i Västmanland med predikan av biskop Sven Silén. När kyrkan restaurerades i början av 1970-talet upptäcktes målningar troligen från 1300-talet vilka har stort konstnärligt och kulturhistoriskt värde. Kyrkan visas efter högmissan av biskopen. Lunch åter vi på Ångsö slott och får därefter visning av slottet vars äldsta delar är från 1400-talet. Numera ägs slottet av Västerås kommun.

Cia kl. 17.00 beräknad hemkomst till Stockholm.

Pris 65,- inkl. allt utom måltidsdryck.

Onsdagsresa 2 juni

Vadstena, med besök i klosterkyrkan. Blåkyrkan samt dormitoriet. Avresa från Operan kl. 08.30.

Kr. 90,- inkl. lunch och eftermiddagskaffe.

Biljetter och program hos Svenska Dagbladets despatchbyråer

NK Service Centrum	23 00 00
ingång från Regeringsgatan	
mitt emot Parkaden	
SvD-huset Marieberg	22 50 00
KFUM:s Resejämnst	11 60 73
Birger Jarlsgratan 33	11 60 74
vid Engelbrektsplan	

ATT SKAFFA "EGET" PÅ COSTA DEL SOL KOSTAR MINDRE ÄN NI TROR.

Planera nu för eget fritidshus eller våning och ett liv i solen

Börja med att skicka oss kupongen

Costa del Sol Tourist Promotion Board, Ministry of Tourism, Box 298, Palacio de Congressos, Torremolinos, Costa del Sol, Spain

Namn .....

Adress .....

Tala med er bank om valutabestämmer m.m.

STUDIER I SCHWEIZ

SURVAL Internatskola för unga flickor CH-1815 CLARENS-MONTRÉUX

FERIEKURS Juli/Augusti 1976 Franska - Engelska - Utlifviker - Sport

Dr. H. & Fr. F. Sidler - Andree

Tel. 00941/216 128 73 Telex: 285 18 Surva ch

Skolor från September till Juni

Moderna språk - handelsämnen - hushållskurser

école lemania 1000 lausanne

Speciella kurser i franska för utlänningar

Språk- och handelsdiplom. Gymnasium (inter nat och externat). Feriekurser på sommaren.

3, Chemin de Préville. 00941/21 20 15 01

LAUSANNE

VERT-VENNES Pojkläroverk

25.000 kvm Park. Moderna språk och sport

CLAIRMONT Flickpension

FERIEKURSER

Rektorsexp.: 60, Route de Bernes

CH-1010 Lausanne tel. 00941/21320817

Institut Alpin Videmannetta/Bougement vid Gstaad

Flickpension (16-20 år)

Språk: Handel-Hushåll. Godkända prov av Alliance Française och Cambridge. Vintersport. Egen tennis bana och simbassäng. Sommarferiekurser.

Direktion: M. et Mme C.L. Yersin. Tel. 00941/294 81 32

DANS

TEATER

MUSEER

GALLERIER

RESTAURANGER

UTSTÄLLNINGAR

Stockholmsronden i Svenska Dagbladet. Fredagar!